

Om delegation af forbeholdt virksomhed i tandklinikker

Visse sundhedsfaglige arbejdsområder er af patientsikkerhedsmæssige grunde forbeholdt bestemte autoriserede sundhedspersoner, bl.a. tandlæger og tandplejere. En tandlæge kan dog delegerede dele af sin forbeholdte virksomhed til en anden person, også kaldet en medhjælp, og på samme måde kan en tandplejer delegerede sin forbeholdte virksomhed til en medhjælp, fx en klinikassistent. Delegerede opgaver kan fx være tandrensning, der bliver udført af en klinikassistent eller cariesbehandling, der bliver udført af en tandplejer.

Delegation af forbeholdt virksomhed giver mulighed for en god og effektiv arbejdsfordeling i klinikken, men stiller også krav til både tandlæger, tandplejere og øvrige klinikpersonale.

Der er tre grundlæggende principper, som skal ligge til grund for al delegation. Den autoriserede sundhedsperson, der foretager delegationen, skal udvise omhu og samvittighedsfuldhed ved:

- udvælgelse af den person, som opgaven bliver delegeret til
- instruktion af den person, som opgaven bliver delegeret til
- tilsyn med den person, som opgaven bliver delegeret til.

Tandlægeforbeholdt virksomhed	Tandplejerforbeholdt virksomhed	Tandklinikassistenter har ikke et forbeholdt virksomhedsområde
<p>Ifølge autorisationsloven er følgende tandlægeforbeholdt virksomhed:</p> <ul style="list-style-type: none">• behandling af anomalier, læsioner og sygdomme i tænder, mund og kæber, herunder forebyggelse af instrumentel og medikamentel art. <p>Hvis andre skal udføre denne type arbejde, skal det være delegeret af en tandlæge, og reglerne for delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed skal følges.</p> <p>Der er dog også bestemte typer af opgaver, som en tandlæge ikke må delegerede til andre. Det gælder:</p> <ul style="list-style-type: none">• udfærdigelse af recepter eller erklæringer til offentligt brug• beslutninger om brug af tvang• visse typer af kosmetisk behandling. Operative og ikke-operative plast- og porcelænsbehandlinger må i kosmetisk øjemed alene udføres af tandlæger. Tandblegning med produkter, der indeholder over 0,1 % hydrogenperoxid, må i kosmetisk øjemed alene udføres af tandlæger eller af tandplejere med relevante kvalifikationer under direkte opsyn af en tandlæge.	<p>Ifølge autorisationsloven er følgende tandplejerforbeholdt virksomhed:</p> <ul style="list-style-type: none">• patientundersøgelse• fjernelse af hårde belægninger• rodafglatning• pudning og polering af tandrestaureringer, herunder fjernelse af fyldningsoverskud• anlæggelse af infiltrationsanalgesi• instrumentel fjernelse af bløde tandbelægninger• afpudning af tænder samt indsætning og aftagning af tandreguleringsapparater. <p>Hvis andre end tandlæger og tandplejere skal udføre denne type arbejde, skal det være delegeret af en tandplejer eller tandlæge, og reglerne for delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed skal følges.</p> <p>Hvis tandplejeren derudover udfører tandlægeforbeholdt virksomhed, fungerer tandplejeren som medhjælp for tandlægen, og reglerne for delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed skal følges.</p>	<p>Tandklinikassistenter varetager typisk følgende opgaver, som dog ikke er forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed, fx:</p> <ul style="list-style-type: none">• tilberedning af materialer og medikamenter• undervisning i tandbørstning og kost, når det ikke er en del af behandlingen• indkøb af materialer og udstyr• vedligeholdelse af klinikens udstyr• administrative opgaver. <p>Klinikassistenten kan desuden udføre forbeholdt virksomhed som medhjælp for tandlægen eller tandplejeren, når reglerne for delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed følges.</p>

Ansvarsforhold ved delegation

Når opgaver delegeres, har den person, der delegerer opgaverne, det fulde ansvar for, at medhjælpen er grundigt instrueret og oplært i arbejdet, og at medhjælpen har forstået instruktionen. Instruktionen skal være entydig, og det skal fremgå tydeligt, hvor langt delegationen rækker. Medhjælpen skal desuden instrueres i at behandle eventuelle komplikationer og at tilkalde hjælp, hvis der bliver brug for det. Når medhjælpen holder sig inden for tandlægens eller tandplejerens instruktion, påhviler ansvaret for udførelsen af opgaven den tandlæge eller tandplejer, der har delegeret opgaven. Hvis medhjælpen ikke følger den givne instruktion, kan medhjælpen risikere at blive holdt ansvarlig. Medhjælpen har ansvar for at sige fra over for en opgave, hvis vedkommende ikke føler sig kompetent til at udføre den.

Beskrivelse af den sundhedsfaglige opgave skal forefindes som en instruks

Instruksen skal være entydig og relevant for den, der skal udføre opgaven. Instruksen skal forefindes i skriftlig form, den skal være tilgængelig for den medhjælp, der skal bruge den, og den skal som minimum indeholde:

- en entydig og relevant beskrivelse af opgaven
- en præcisering af, hvilken personalegruppe den er rettet mod
- dato for ikrafttrædelse
- dato for seneste ajourføring
- information om, hvem instruksen er udarbejdet af og derved ansvarlig for delegationen.

Den autoriserede sundhedsperson, der delegerer opgaver, har pligt til at føre tilsyn med den eller de personer, som får delegeret opgaverne. Omfanget af tilsynet skal tilpasses opgavens karakter og medhjælpens uddannelse og erfaring efter den delegerendes sundhedsfaglige vurdering. Jo flere risici for patientsikkerheden, der er forbundet med opgavens udførelse, jo mere indgående skal instruktionen og tilsynet være.

Information til patienten

Patienten skal forud for behandlingen oplyses om og give samtykke til, at behandlingen vil blive udført ved medhjælp. Samtykket skal skrives i patientjournalen.

Tandlægeoverenskomsten

Der gælder særlige regler for delegation på private tandklinikker, der er omfattet af Tandlægeoverenskomsten. Ifølge tandlægeoverenskomsten må en medhjælp ikke udføre invasiv behandling. Det betyder, at en medhjælp ikke må bore, skære og/eller rense tænder under tandkødsgrænsen eller foretage tandudtrækning.

Klinikejere har under tandlægeoverenskomsten også pligt til at oplyse på praksisdeklarationen, hvilke opgaver tandplejere og klinikassistenter udfører på klinikken.

Lovgrundlaget

Du kan læse hele lovgrundlaget for reglerne om delegation i Sundhedsstyrelsens Bekendtgørelse om autoriserede sundhedspersoners benyttelse af medhjælp (delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed), BEK nr. 1219 af 11/12/2009, og dertil hørende vejledning om autoriserede sundhedspersoners benyttelse af medhjælp, VEJ nr. 115 af 11/12/2009.

Styrelsen for Patientsikkerhed

Islands Brygge 67
2300 København S
E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600